

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 80 0 P 059335 20 Rev
Banjaluka: 14.12.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednik vijeća, Senad Tica i Gorjana Popadić, član vijeća, u pravnoj stvari tužitelja A. P. i D. P., oboje iz B., koje zastupa punomoćnik B. G., advokat iz B. 1, protiv tuženog K. M. – G. G. d.o.o. Lj. – B., koga zastupa punomoćnik Đ. V., advokat iz B., radi naknade štete, vrijednost spora 31.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Bijeljini broj: 80 0 P 059335 20 Gž 2 od 25.8.2020. godine, na sjednici održanoj 14.12.2020. godine, donio je

RJEŠENJE

Revizija tužitelja D. P. se usvaja, presuda Okružnog suda u Bijeljini broj: 80 0 P 059335 20 Gž 2 od 25.8.2020. godine ukida i spis u odnosu na ovog tužitelja vraća tom sudu na ponovno suđenje.

Revizija tužiteljice A. P. se odbacuje.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Bijeljini broj: 80 0 P 059335 18 P 2 od 11.7.2019. godine, djelimično je usvojen tužbeni zahtjev tužitelja A. P. (u daljem tekstu: prvotuziteljica) i D. P. (u daljem tekstu: drugotuzitelj) tako što je tuženi obavezan da svakom od tužitelja, na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog smrti bliskog lica, isplati iznose od po 13.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 11.7.2019. godine do isplate, da drugotuzitelju isplati iznos od po 250,00 KM mjesečno počev od 29.7.2011. godine do 1.7.2012. godine, a od 1.10.2013. godine do 1.10.2014. godine iznose od po 300,00 KM mjesečno sa zakonskom zateznom kamatom na svaki dospjeli mjesečni iznos, s tim što će dospjele iznose zajedno sa kamatama isplatiti odjednom po pravosnažnosti presude, te da im na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 10.266,00 KM, sve roku od 30 dana po pravosnažnosti presude.

U preostalom dijelu, preko dosuđenih iznosa, tužbeni zahtjev tužitelja je odbijen.

Presudom Okružnog suda u Bijeljini broj: 80 0 P 059335 20 Gž 2 od 25.8.2020. godine, žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u odbijajućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu, dok je žalba tuženog usvojena i prvostepena presuda preinačena u dosuđujućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu, tako što je u tom dijelu zahtjev odbijen.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova žalbenog postupka.

Tužitelji revizijom pobijaju drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Tuženi u odgovoru predlaže da se revizija odbaci ili da odbije.

Revizija prvotuziteljice nije dozvoljena.

Revizija drugotuzitelja je osnovana.

Odredbom člana 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), propisano je da revizija nije dozvoljena ako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi iznos od 30.000,00 KM, odnosno 50.000,00 KM u privrednim sporovima.

Tužitelji su u ovom sporu formalni suparničari u smislu člana 362. stav 1. tačka 2. ZPP. Predmet spora su, naime, njihovi zahtjevi iste vrste koji se zasnivaju na bitno istovrsnom činjeničnom i pravnom osnovu. Postoji stvarna i mjesna nadležnost istog suda za svakog od tužitelja, kao i za tuženog.

Kada u tužbi ima više tužitelja, kao u ovom sporu, kod formalnog aktivnog suparničarstva, svaki od tužitelja kao suparničar je samostalna stranka u parnici. Radnje ili propuštanje nekoga od njih ne koristi, niti šteti drugim suparničarima. U odnosu na svakog od formalnih suparničara sud može posebno odlučivati. Nema pravnih smetnji da svaki od formalnih aktivnih suparničara podnese posebno tužbu protiv istog tuženog i da se vodi onoliko parničnih postupaka koliko ima tužitelja. Procesno pravni institut formalnog suparničarstva ustanovljen je prvenstveno iz razloga procesne ekonomije da bi se proveo racionalniji, brži i jeftiniji postupak.

Okolnosti, na koje je ukazano, upućuju na zaključak da se vrijednost predmeta spora, kada postoji formalno aktivno suparničarstvo u smislu člana 316. ZPP, određuje prema vrijednosti svakog pojedinog zahtjeva, a ne njihovog zbira.

Pobijani dio pravosnažne presude u odnosu na tužbeni zahtjev prvotuziteljice iznosi 15.000,00 KM i manji je od zakonom propisanog cenzusa iz člana 237. stav 2. ZPP, što njenu reviziju čini nedozvoljenom. Izjavljujući reviziju prvotuziteljica se nije pozvala na odredbu člana 237. stav 3. ZPP, niti je reviziju sačinila saglasno stavu 4. ovog člana, pa se ovaj sud nije ni mogao upuštati u ocjenu da li bi odlučivanje o reviziji bilo važno za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Suprotno tome, revizija drugotuzitelja je dozvoljena jer njegov tužbeni zahtjev za naknadu štete prelazi u pobijanom dijelu cenzus od 30.000,00 KM.

Drugotuzitelj tužbenim zahtjevom traži isplatu naknade nematerijalne štete u iznosu od 15.000,00 KM i naknadu materijalne štete na ime izgubljenog izdržavanja „u iznosu od 400,00 KM počev od 29.7.2011. godine pa nadalje...“, što znači da se vrijednost spora u odnosu na ovaj dio zahtjeva utvrđuje primjenom odredbe člana 317. ZPP (400,00 KM x 60 mjeseci = 24.000,00 KM + 15.000,00 KM = 39.000,00 KM).

Tužitelji su prvostepenom sudu podnijeli 18.7.2014. godine tužbu protiv tuženog u kojoj navode da pokojni M. P. (suprug prvotuziteljice i otac drugotuzitelja), kao radnik tuženog, smrtno stradao dana 29.7.2011. godine radeći na rampi za punjenje kada je eksplodirala boca punjena kisikom, kojom prilikom je povrijeđen i drugi radnik tuženog (R. Č.).

Cijeneći nalaz od 29.1.2015. godine iz oblasti mehanoskopije, koga je sačinio dipl. el. ing. Z. R. i obrazloženje tog nalaza koga je vještak dao na ročištu, prvostepeni sud nalazi utvrđenim da je kritičnog dana zajedno sa pokojnim M. P. u drugoj smjeni radio i R. Č., kao rukovodilac - voditelj smjene, koji je bio u obavezi da „također prati koje boce su za punjenje kisikom, a koje butan plinom.“ Po ocjeni suda, nalaz vještaka nije potpun jer nije odgovoreno na pitanje „šta se dogodilo kritičnog dana“ i da je tok događaja „ostao bez jasnog, logičnog i potpunog objašnjenja“, čime je i „dalje ostala nepoznanica kako je mogla boca u kojoj nije bio kiseonik doći na liniju punjenja i posljedično izazvati eksploziju i smrt supruga, odnosno oca tužitelja“.

Nalazeći da je sporna boca kritičnog dana dostavljena iza 15:00 sati, da komisija tuženog vrši pregled reversnih (povratnih) boca dva puta dnevno (u 08 i 15 sati) i da o pregledu sporne boce nema evidencije, prvostepeni sud nalazi dokazanim da boca koja je eksplodirala nije prošla komisijski pregled kod tuženog, što cijeni kao „nedvojbeni propust tuženog.“

Prvostepeni sud cijeni da iskazi svjedoka M. T. i A. S. nisu „uvjerljivi“ jer su zaposlenici tuženog, pa je „razumljivo da je njihov iskaz dat u interesu da tuženi uspije u sporu“. Cijeneći iskaz M. T. sud ukazuje na njegovu nedosljednost jer se ne sjeća ko je iz smjene vršio preglede boca, dok svjedok A. S. navodi niz pretpostavki „poput toga da ventil na boci nije bio ispravan i da je pokojni M. P. pretpostavio da se radi o plavoj boci za kisik“.

Utvrđujući isključivu odgovornost tuženog i dosuđujući naknadu nematerijalne štete tužiteljima u iznosima od po 13.000,00 KM, prvostepeni sud navodi da tužitelji nisu proveli dokaz vještačenjem po vještaku medicinske struke radi utvrđenja dužine trajanja i intenziteta duševne boli koju trpe, ali da je njihov zahtjev osnovan jer je „postavljen u skladu sa već ustaljenom sudskom praksom sudova u RS i primjenom člana 127. ZPP“.

Prvostepeni sud je ukazao da tužitelji zbog ugroženosti egzistencije i nedostatka finansijskih sredstava nisu u mogućnosti podmiriti troškove vještačenja određene u iznosu od 300,00 KM (oba tužitelja nezaposlena, žive u alternativnom smještaju, drugotužitelj bez redovnih prihoda, a tužiteljica nosilac porodične penzije u iznosu od 228,00 KM).

Usvajajući djelimično tužbeni zahtjev drugotužitelja za izgubljeni izdržavanje, prvostepeni sud navodi da je on upisao studije koje traje osam semestara, da je završio prvu studijsku godinu (upisanu 2013. godine) i da je upisao drugu, ali ne i treću godinu studija. U obrazloženju odluke nema jasno navedenih razloga koji su rukovodili sud da naknadu na ime izgubljenog izdržavanja, dosudi u iznosima iz izreke presude.

Odluka prvostepenog suda zasnovana je na odredbama člana 154., 155., 173., 185., 200., 201. i 277. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni glasnik SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89 i „Službeni glasnik RS“, broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04- u daljem tekstu: ZOO), u vezi sa odredbama člana 39., 63. i 110. Zakona o visokom obrazovanju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 73/10, 104/11 i 84/12).

Odlučujući o žalbama stranaka drugostepeni sud je odbio žalbu tužitelja, a usvojio žalbu tuženog i preinačio prvostepenu presudu u dosuđujućem dijelu te tužbeni zahtjev tužitelja odbio u cijelosti.

Drugostepeni sud cijeni da tužitelji nisu dokazali intenzitet i dužinu psihičkih bolova koje trpe usljed smrti bliskog lica jer nisu izveli dokaz medicinskim vještačenjem, a bili su

dužni s obzirom da sud ne raspolaže potrebnim znanjem da sam utvrđuje te činjenice. Smatra da „loša finansijska situacija tužitelja“ nije opravdan razlog za neprovođenje ovog dokaza, jer su ti troškovi sastavni dio ukupnih troškova postupka i dosuđuju se u punom iznosu kao „potreban trošak“, pa i „u slučaju djelimičnog uspjeha u parnici“.

Kada je u pitanju zahtjev drugotužitelja za izgubljeno izdržavanje, drugostepeni sud cijeni da nije dokazao koji bi novčani iznos njegov pokojni otac mogao izdvajati za njegovu izdržavanje i školovanje od plate koja iznosi 400,00 KM, kada se prethodno odbiju troškovi za izdržavanje porodice i troškovi za njegove lične potrebe.

Stav je suda da, sve i kada bi se uzelo da su tužitelji dokazali visinu štete koju trpe, da je njihov zahtjev neosnovan u smislu odredbe člana 177. stav 2. ZOO, jer je šteta nastala isključivom radnjom oštećenog.

Sud smatra, prihvatajući zaključak iz nalaza vještaka, da je pokojni M. P. priključio spornu bocu na punjenje „iako je znao i bio dužan znati da to ne smije činiti“ jer je boca bila narandžasta (a ne plava) i kao takva namjenjena za punjenje butan propan gasom ili je prethodno njime bila napunjena. Takođe uzima u obzir da boca prije punjenja nije prošla obavezni komisijski pregled i nije bila temeljno očišćena.

Drugostepeni sud je stava da je vještak stručno i objektivno utvrdio uzrok eksplozije (isključivo radnja pokojnog M. P.), a da to potvrđuje i zaključak Okružnog tužilaštva u Bijeljini broj: T-14 KTA 000 3620 11 od 23.5.2012. godine kojim je obustavljena krivična istraga protiv tuženog, po kome je pokojni M. P. isključivo odgovoran za štetni događaj.

Drugostepena presuda u odnosu na drugotužitelja nije pravilna.

Pravilan je stav nižestepenih sudova da se odgovornost tuženog za nastalu štetu treba cijeliti po principu objektivne odgovornosti kod toga da se bavi opasnom djelatnošću (punjenje boca butan propan gasom i kiseonikom).

Kada je šteta nastala u vezi sa opasnom stvari, odnosno opasnom djelatnošću, štetnik odgovara po načelu uzročnosti (čl. 173. ZOO), tako da se smatra da šteta potiče od te stvari, odnosno djelatnosti, izuzev ako se dokaže da ona nije uzrok štete.

Za štetu od opasne stvari odgovara njen imalac, a za štetu od opasne djelatnosti lice koje se njome bavi (čl. 174. ZOO). Imalac stvari oslobađa se odgovornosti ako dokaže da je šteta nastala isključivo radnjom oštećenog ili trećeg lica, koju on nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao izbjeći ili otkloniti (član 177. stav 2. ZOO).

Pravilnikom tuženog o prijemu boca tehničkih gasova u punionici od 20.6.2000. godine, na koji se vještak pozvao u nalazu, propisano je da radnik u proizvodnji ima obavezu da zaprimljenu bocu vizuelno pregleda i ustanovi da li ispunjava uslove iz člana 3. (član 4.), te u ovisnosti od toga da li ispunjava ili ne propisane uslove radnik u proizvodnji preuzima dalje radnje (po članu 5. boce koje ispunjavaju uslove ostavlja na predviđeno mjesto za praznu ambalažu, a po članu 6. boce koje ne ispunjavaju propisane uslove obilježava samoljepljivom trakom i odvaja na mjesto predviđeno za neispravne boce). Članom 9. stav 1. je ustanovljena obaveza radnika u proizvodnji da obrati pažnju na boju sudova pod pritiskom koja služi za raspoznavanje vrste gasa kojom je sud napunjen, i to: za acitilen (bijela), kiseonik (plava), za

sve ostale nezapaljive gasove (tamno siva) i za sve ostale zapaljive gasove (žuta). Zabranjeno je staviti u promet sud ako na njemu nije bojom označena vrsta gasa (stav 2.).

Pravilnikom tuženog o primopredaji boca za tehničke gasove koje dolaze sa terena od 30.12.2000. godine, na koji se vještak takođe pozvao u nalazu, članom 18. propisana je obaveza radnika u proizvodnji da prilikom prijema boca od vozača ili magacionera istu vizuelno pregleda i ustanovi da li ispunjava uslove iz člana 4, a članom 19. da po okončanju vizuelnog pregleda odvoji boce po vrsti gasa i ostavi ih na mjesto predviđeno za praznu ambalažu.

Pregled reversnih boca (boca sa terena) vrši nadležna komisija tuženog svaki dan i to 2 puta dnevno, u 8:00 i u 15:00 sati (član 21.). Prema članu 25. puniti se mogu samo sudovi koji su pregledani i ispitani i kojima nije istekao rok redovnih pregleda, i to gasom za koji su namjenjeni (član 26.). Punjenje reversnih boca je dozvoljeno samo poslije komisijskog pregleda (član 30.).

Prema Zapisniku o izvršenoj vanrednoj inspekcijskoj kontroli koga je sačinio nadležni inspektor Republičke uprave za inspekcijske poslove – Inspekcija rada B., broj: ... od 1.8.2011. godine, sačinjen povodom štetnog događaja od 29.7.2011. godine, eksplozija sporne boce desila se na kraju rada treće smjene oko 5:15 sati (tačka 3.1). U trećoj smjeni su radili pokojni M. P., kao radnik u proizvodnji i punionici i drugi povrijeđeni radnik R. Č., kao vođa smjene raspoređen na poslove radnika u proizvodnji i punionici (tačka 4.5.). Njihovo radno mjesto je u opštim aktima tuženog određeno kao radno mjesto sa povećanim rizikom (tačka 2.3.).

Iz nalaza vještaka i drugih materijalnih dokaza proizilazi utvrđenim da je sporna boca čija je eksplozija uzrokovala smrt M. P., dopremljena kao reversna boca iz DC T. dana 28.7.2011. godine poslije 15 sati i da se radilo o boci narandžaste boje.

Treća smjena je započela sa radom u 23 sata dana 28.7.2011. godine, a sporna boca se u jutarnjim satima narednog dana (29.7.2011. godine) našla na liniji za punjenje kiseonikom. Eksplozija sporne boce desila se na kraju rada treće smjene oko 5:15 sati.

Prema navedenim pravilnicima tuženog, reversna boca zaprimljena poslije 15:00 sati morala je da se nalazi odvojeno u posebnom za to namjenjenom prostoru i nije smjela da se stavlja na liniju punjenja bez prethodnog pregleda nadležne komisije, koji pregled se najranije mogao izvršiti 29.7.2011. godine u 8:00 sati. Dakle, sporna boca pod uslovom da je ispoštovan postupak propisan pravilnikom nije smjela da se 29.7.2011. godine, u radno vrijeme treće smjene, nalazi u traci za punjenje (kiseonikom ili butan propan gasom), neovisno od toga što je vizuelnim pregledom ustanovljena njena ispravnost (baždarena u propisanom roku, ispravan ventil, boca nije korozivna niti oštećena, ima postolje na kome stoji, nije farbana niti naduvana ili udubljena, niti je popravljena zavarivanjem ili tvrdim lemljenjem).

Drugostepeni sud je cijenio da su ispunjeni uslovi iz člana 177. stav 2. ZOO, a taj stav je zasnovao na zaključku vještaka koji je naveo da pokojni M. P. „predmetnu bocu priključio na liniju za punjenje kiseonikom iako je znao i bio dužan da zna da to ne smije učiniti jer je ta boca bila ofarbana narandžastom bojom ... i prije punjenja nije prošla propisani komisijski pregled...“.

Da je sporna boca zaprimljena u toku rada druge smjene (od 15:00 do 23:00 sata), proizilazi iz iskaza svjedoka A. S., radnika u DC T. odakle je dopremljena i M. T., radnika druge smjene u prostoru tuženog, koji je dana 28.7.2011. godine zaprimio boce iz DC T.

Svjedok A. S. je naveo da je zaprimio dvije boce, plavu i narandžastu, na kojima je pisalo da su „kisičke“, da je na „drugoj boci“ (narandžastoj) napisao „oznaku kisika“ i da je ispod zalijepio još jednu traku i napisao da se „ne puni nego da se zamijeni ventil“. Vezano za saznanje za eksploziju u pogonu tuženog, ovaj svjedok se izjasnio da je smatrao da je eksplodirala narandžasta boca jer je njegova „pretpostavka da je ta boca bila rizična“.

Na otpremnici DC T. od 28.7.2011. godine narandžasta boca je navedena pod rednim brojem 7 (svjedok je potvrdio tu činjenicu) sa upisanom oznakom „O2 1/1“.

Prema iskazu M. T. on je u svojoj drugoj smjeni, po prijemu boca iz DC T. „uspio da razveže robu i razdvoji po vrstama gasova“. Na izričit upit da li mu je poznat razlog zbog čega su boce „stavljene na liniju za punjenje iako nisu bile pregledane“, odgovorio je „*one su samo onako postavljene, a punjenje je stajalo za ujutro nije bilo potrebe puniti*“.

Njegov iskaz ne potvrđuje da je postupio po članu 19. pravilnika od 30.12.2000. godine.

Stoga se revizijom pravilno ukazuje da nije razjašnjeno ključno pitanje koje se odnosi na utvrđenje kako se boca obojena narandžastom bojom namjenjena za punjenje butan gasom našla na liniji za punjenje kiseonikom gdje se trebaju nalaziti isključivo boce obojene plavom bojom. Od razjašnjenja ove činjenice zavisi i utvrđenje da li je tuženi dokazao da su ispunjeni uslovi iz odredbe člana 177. stav 2. ZOO koje ga oslobađaju odgovornosti za naknadu štete. Tokom postupka nije jasno utvrđeno da li se boca, kada je započeo rad treće smjene, već nalazila na liniji punjenja (i to za kiseonik), na što sugerira iskaz svjedoka M. T., ili je pokojni M. P. (ili drugi radnik koji je ujedno vođa smjene) postavio spornu bocu na liniju za punjenje.

Nalaz vještaka nije dao odgovor na to pitanje.

Na ročištu za glavnu raspravu održanom 10.4.2019. godine, na izričit upit vještak je odgovorio da mu „nije poznato kako se našla boca na liniji za punjenje kiseonikom“, ... „šta je navelo da se ta boca usmjeri u pogon za punjenje kiseonikom ne mogu ni pretpostaviti jer je trebala biti u drugom pogonu ili najmanje odložena u za to određen prostor za reversne boce u pogonu kiseonika, ako se već tu našla onda je trebala biti odložena u taj prostor da sačeka komisiju“. Vještak ne tvrdi da je pokojni M. P. stavio spornu bocu na liniju namjenjenu za punjenje kiseonikom, već samo da je „bocu priključio“.

I pored činjenice da se boce zaprimljene iz DC T. nakon 15 sati nisu smjele naći na liniji punjenja već da su morale do komisijskog pregleda biti odložene na za to posebno namjenjeno mjesto, što ukazuje na propust u organizaciji rada tuženog, drugostepeni sud cijeni da ima mjesta primjeni odredbe člana 177. stav 2. ZOO da se tuženi u potpunosti osloboditi odgovornosti.

Za sada se prema ocjeni ovog suda, na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, može prihvatiti da je pokojni M. P. trebao uočiti da se na liniji punjenja kiseonikom nalazi i boca narandžaste boje koja se može puniti samo propan butan gasom, što mu je moralo biti poznato.

Međutim kada se imaju u vidu oznake stavljene na narandžastu bocu u DC T., otpremnica i iskazi svjedoka A. S. i M. T., za pravilnu primjenu odredbe člana 177. stav 3. ZOO potrebno je razjasniti da li je propust pokojnog M. P. ili trećeg lica što se boca našla na liniji punjenja, te od kakvog je uticaja stavljanje oznaka na narandžastu bocu od strane DC T.

U ovisnosti od pravilnog utvrđenja relevantnih činjenica i pravilne ocjene izvedenih dokaza, sud mora dati odgovor da li postoji doprinos pokojnog M. P. nastaloj šteti, te ako ga ima u čemu se on sastoji i koliki je taj doprinos.

Drugostepeni sud ne cijeni da je u drugoj smjeni radio i povrijeđeni radnik R. Č., kao vođa smjene kako je navedeno u inspekcijskom zapisniku, te kakve su njegove obaveze kao vođe smjene u odnosu na kontrolu rada linije za punjenje i sigurnosti na radu tokom njegove smjene.

Navedeni nedostaci kvalifikuju se pogrešnom primjenom materijalnog prava na što osnovano ukazuje revizija tužitelja, koja se sastoji u tome što drugostepeni sud, zbog pogrešnog pravnog pristupa u ovoj pravnoj stvari, činjenično stanje ostavlja nepotpuno utvrđenim pa zbog toga nema uslova za preinačenje pobijane presude.

Iz navedenih razloga valjalo je reviziju usvojiti, drugostepenu presudu ukinuti u odnosu na drugotužitelja i predmet vratiti istom sudu na ponovno suđenje (član 250. stav 2. ZPP), a primjenom odredbe člana 237. stav 3. u vezi sa 247. stav 4. ZPP odbaciti u odnosu na prvotužiteljicu.

Predsjednik vijeća:
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić